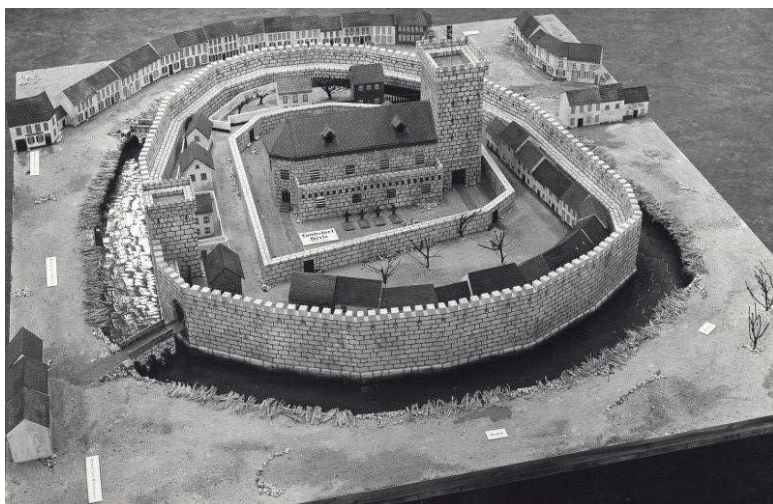


»HART VAN HEERLEN«

Informatiebulletin nr 19

***8^e jaargang
November 2016***



HEEMKUNDEVERENIGING HEERLEN STAD

vóór en dóór Heerlenaren met hart voor Heerlen

Inleiding

Voor u ligt editie nummer 19 van het verenigingsblad. In deze uitgave is het gelukt om enige variatie in de inhoud te handhaven.

De kalender van 2017 is klaar en zal binnenkort aan de leden worden overhandigd. In een kort artikel zal ik het thema van deze kalender toelichten en natuurlijk ook wie heeft meegewerkt aan de samenstelling van deze kalender.

Van Jan Halmans de bijdrage in onze moedertaal in de rubriek “Plat vuur de veut weg” met een mooie tekening en leuke kwinkslag.

In het hoofdartikel gaat het over de verwantschap tussen verschillende Heerlenaren. Aan de hand van geneagrammen toont Leo Franck aan dat verschillende personen uit het verleden en heden met elkaar zijn verwant. Uit een opgave van familienamen kunt u misschien opmaken of u ook tot de personen van heden behoort.

Mathieu Kessels is niet alleen de schrijver van “D’r Koeph va Hehle”. Deze Heerlenaar heeft buiten het zicht van de meeste Heerlenaren een bewogen leven gehad. Naar aanleiding van een advertentie van een grote fabriek een kort verhaal.

Tot slot nog een raadsel over een voorwerp uit het verleden. Voor de oplossing hoeft u niet te wachten tot de volgende editie.

Heerlen, november 2016
Leo Franck

Kalender 2017

De kalender voor het jaar 2017 is samengesteld door de werkgroep Foto en Film. Voor deze kalender is een aantal foto's gekozen met het thema monumentale gebouwen van Heerlen die in de laatste decennia zijn verdwenen of van bestemming veranderd.

Heerlen is in de afgelopen eeuw sterk veranderd. Het groeide van dorp naar stad. Maar ook de stad Heerlen heeft veel wijzigingen ondergaan. Dit is te zien aan een aantal publieke gebouwen ofwel monumentale gebouwen, die de tand des tijds niet hebben doorstaan. Veel van deze gebouwen zijn vervangen omdat ze niet meer aan de gebruikseisen van de nieuwe tijd voldeden. Enkele zijn van bestemming gewijzigd.

Een mooi voorbeeld is het station van Heerlen, dat ook als foto op de voorpagina staat. Met de bouw van het maankwartier zijn we inmiddels aan het vierde stationsgebouw en dat in een periode van 120 jaar.

Op de achterkant van elk maandblad staat een korte beschrijving van de foto die op de voorkant staat. Deze achterkant heeft de lay-out van een ansichtkaart, zodat deze na afloop van het jaar nog dienst kan doen als briefkaart om te verzenden of natuurlijk ook om te verzamelen.

De werkgroep die voor de inhoud verantwoordelijk is bestaat uit de leden Ad Derks, Jan Halmans en André Hoenen. De vormgeving voor de kalender 2017 is aangepast door Leo Franck. De lay-out van deze kalender is nog steeds hetzelfde als de eerste kalender van 2008 en van de hand van Jan Teunissen.

Heerlen, november 2016
Leo Franck



Kalender **2017**

HEEMKUNDEVERENIGING

HEERLEN



STAD

Plat vuur de veut weg

Een bijdrage in het dialect van Jan Halmans.



Verleefd

In ee resataurant zitte Sjeng enj Triena
Erg verleefd zint ze en kieke zich aan en fluustere get leef woadjes,
D'r ober sjteet ziëker al vief minute neëve hunne dush te wachte um de
besjtelling op te numme.
Op ins zëet Sjeng "leefste, ich zouw dich waal kennen op-ëete!
"Goot", zëet d'r ober-kelner; "en wat wilt ier doa bei drinke? "

Verwantschappen

Inleiding

Als genealoog ben ik sinds een aantal jaren gefascineerd door het fenomeen verwantschappen. Verwantschappen zijn personen die door bloedverwantschap met elkaar zijn verbonden. De bloedverwantschap kan zowel via de mannelijke als vrouwelijke lijn verlopen. In feite komt het erop neer of je het bloed van een bepaalde voorouder in jouw aderen hebt stromen.

Deze fascinatie is ontstaan door het boek van Funs Patelski met medewerking van Marie-Anne van der Cruijs-Gillissen; Limburgse Verwantschappen. In dit boek worden de bloedverwantschappen van bekende Limburgers, wier voorouders geworteld zijn in Zuid-Limburg en omstreken, beschreven. Om een voorbeeld te noemen; van de herbergier Christiaan Bemelmans uit Elckenrade stammen de volgende personen af: René van der Linden, Eugène Dubois, Gerlach Cerfontaine, Daphne Deckers, Hubert Delamboye. In feite hebben ze voor een deel hetzelfde bloed door de aderen stromen. In een lezing van dezelfde Funs Patelski is mij bijgebleven dat half Limburg verwant is met de familie Delahaij(y)e. Zo blijkt in mijn geval dat ik via de stamboom Franck geen relatie heb met de componist Cesar Franck, want dit is een familie die in de Voerstreek leefden. Via het echtpaar Thomas Rondach en Margaretha Delahaye zijn wij bloedverwant net als vele andere bekende Limburgers zoals Vivian Boelen, Tom Brand, Sjeng Kremers enz.

Ook de genealogie zou niet meer zonder computer kunnen. Vergeleken met de persoonskaarten die op papier werden bijgehouden, is het digitale beheer van je stamboom een verademing. Een ander groot voordeel is dat men gemakkelijk gegevens kan uitwisselen. Dit gebeurt door middel van zogenaamde gedcom-bestanden. In 2014 ontving ik van Cor Leenaers zo een bestand. Cor Leenaers is lid van de vereniging en al jaren een genealoog. Het betrof hier een bestand Alexander van den Hooff en hij merkte op dat van deze persoon half Heerlen afstamt. Als je dit genealogisch bestand doorneemt dan kom je inderdaad de bekende Heerlense familienamen tegen. Dit heeft mij geïnspireerd om wat Funs Patelski voor bekende Limburgers doet, ik voor verschillende Heerlenaren doe, door de verwantschap vast te stellen. Dit is wat ik in dit artikel wil laten zien.

Keuze

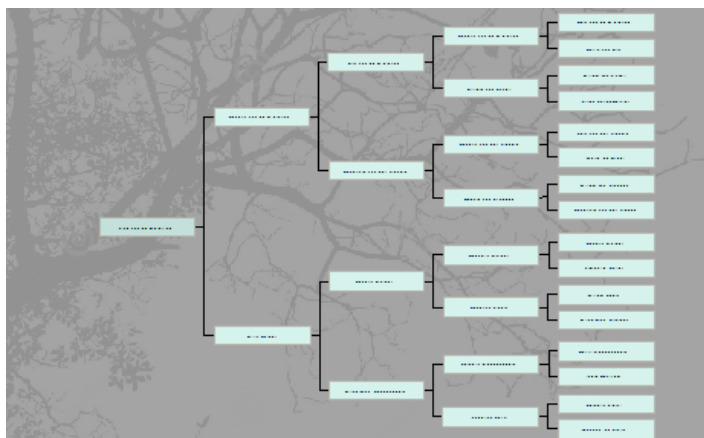
Het zou leuk zijn om de bloedverwantschap tussen de verschillende leden van de vereniging zichtbaar te maken. Dit is op dit moment niet mogelijk. Het bestand is niet volledig dat wil zeggen niet ieder die ooit in Heerlen heeft gewoond, is hierin opgenomen. Verder kan ik van de namen in het vermelde bestand geen aansluiting met de meesten van u maken omdat ik de stamboom van de leden niet ken. Vandaar dat ik me in eerste instantie richt op enkele bekende Heerlense

families die in het bestand staan vermeld. Daarna zal ik u de familienamen die veelvuldig voorkomen geven. Mocht u op de hoogte zijn van uw voorgeslacht dan kunt u op die manier misschien constateren dat u ook afstamt van Alexander van den Hooff.

Geneagram

De verwantschap van een persoon met Alexander van den Hoof heb ik weergegeven met een geneagram. Een geneagram is een lijst van voorouders waarbij de verwantschap via de kant van de vader maar ook van de moeder kan worden vastgesteld. In dit artikel heb ik dit in tabelvorm gedaan. In deze tabellen heb ik mij puur op de namen van de personen geconcentreerd en verder niet voorzien van een geboorte-, huwelijks- en overlijdensdatum. Het gaat meer om de afstamming dan om de individuele personen.

Een geneagram kan men afleiden uit een kwartierstaat. De kwartierstaat is een opsomming van alle voorouders van een persoon. Deze begint met de persoon zelf (proband), dan 2 ouders, dan 4 grootouders, dan 8 overgrootouders enz. U ziet dat per generatie het aantal voorouders verdubbeld, in de reeks 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256, 512, 1024 enz. Dat wil al zeggen dat bij 10 generaties het gaat om $1+2+4+8+16+32+64+128+256+512+1024=2047$ personen. Terzijde zij opgemerkt dat als familieleden onderling trouwen (neef en nicht of achterneef en achternicht) dit aantal personen afneemt omdat voorouders dubbel voorkomen.

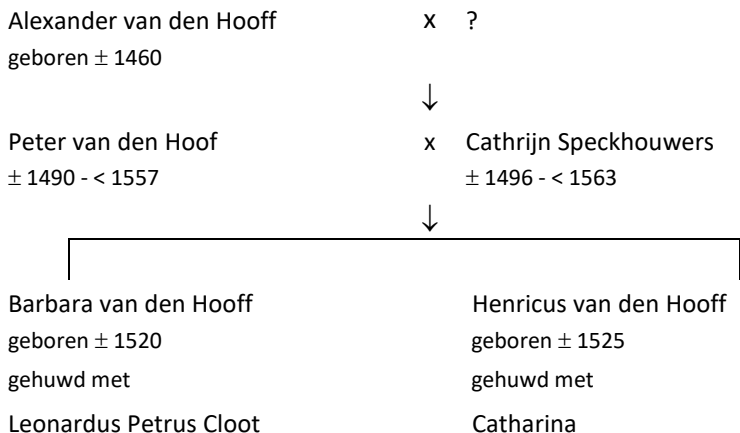


Voorbeeld van een kwartierstaat

Met een genealogisch computersoftware kun je uit een bestand zoals dat van Alexander van den Hoof gemakkelijk een kwartierstaat maken. Het is in feite een druk op de knop. Vandaar dat het samenstellen van de geneagrammen in dit artikel meevalt.

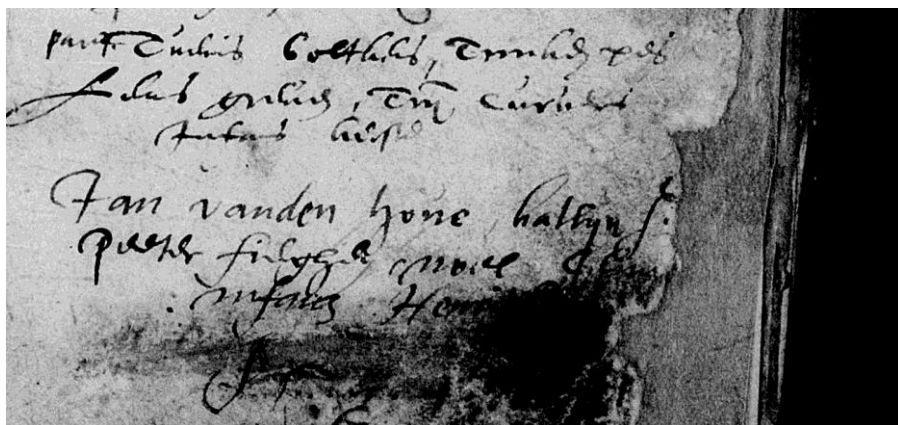
Alexander van den Hooff

Over de persoon Alexander van den Hooff is weinig meer bekend dan dat hij rond 1460 is geboren en dat hij de vader van Peter van den Hooff is. Trouwens de naam van den Hoof wordt op verschillende manieren geregistreerd en wel ook als: van den Hove; van den Hoff; van den Hoeve. Voor de overzichtelijkheid zal ik in dit artikel de spellingvarianten niet gebruiken. Peter van den Hooff is rond 1490 geboren en is met Cathrijn gehuwd en heeft twee kinderen. De stamboom ziet er dan als volgt uit.



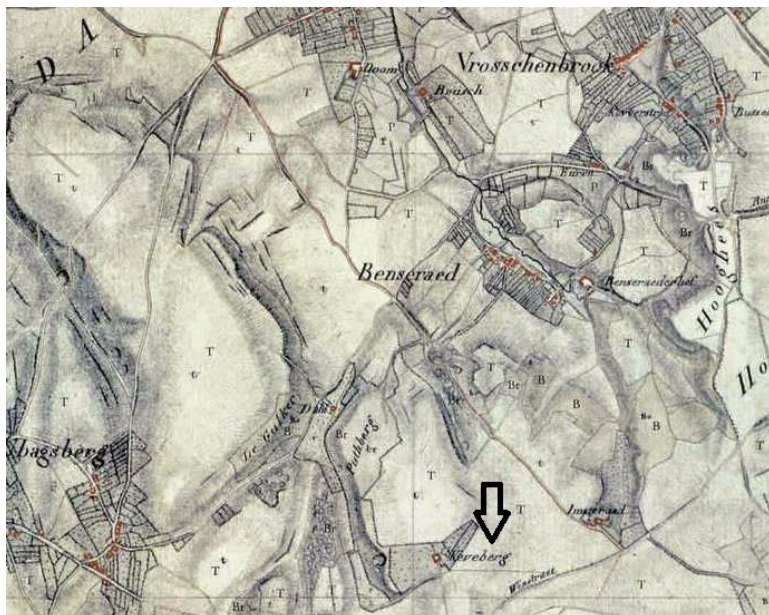
De naam van den Hooff of van den Hove komt volgens dit bestand na 1800 in Heerlen niet meer voor. Daarentegen is de naam Clood wel een bekende naam. Interessant is het om te zien dat de familie van den Hooff (Hove) zich in de 17^e eeuw verder voorziet via o.a. de families; Clood, Vijgen, Merkelbach, Dautzenberg, Lenaerts en Weerts.

Nadere gegevens over de familie van den Hooff (Hove) heb ik niet verder diepgaand onderzocht omdat het hier specifiek om de nakomelingen gaat. Mijn bron is het genoemde bestand en onderzoek via de genealogie van Jos Reintjes en van der Ploeg op internet. Zover ik uit die genealogie opmaak, waren de van den Hooffs een boerengeslacht en pachters van grotere boerderijen. In een latere generatie zijn er enkele leden van deze familie nog schout van Heerlen geweest. Volgens de lijst van schouten van Heerlen op de website van Rijkzucht komen we twee personen tegen; Jan van den Hove, schout in 1622 en in dat jaar opgevolgd door zijn zoon Hendrik van den Hove, die het ambt van 1622 tot 1635 uitoefende. Van de doop van Hendrik van den Hove op 25-8-1588 heb ik een afbeelding uit het doopregister van de Pancratiusparochie gevonden. U ziet de naam Jan van den Hove en die van de moeder Cathrijn en het kind (infans) Henric.



Doopinschrijving Hendrik zoon van Jan van den Hove Heerlen 25-8-1588

In het artikel van Jos Crott in Het land van Herle: "Oud- Heerlen familiaal; Heerlense families in de zestiende eeuw" komt de naam van den Hooft (van den Hoff) ook voor. Verschillende leden van deze familie hebben op hoeves gewoond die tot de Keurkeulse Mankamer of Wickrader leen behoorden, zoals De Lirp in Welten en De Keverberg in Ubachsberg.



Tranchotkaart hoeve Keverberg (bij pijl) oostelijk van Ubachsberg

afstammelingen

Alle afstammelingen van Alexander van den Hooff te vermelden is een onmogelijke zaak. Het bestand bestaat uit 10850 personen en is verre van volledig, omdat niet alle takken van de familie helemaal zijn uitgewerkt en verder zijn er nog veel personen, die nu nog leven, niet opgenomen in het bestand. Daarom heb ik een keuze moeten maken. De keuze viel in eerste instantie op een aantal bekende Heerlense personen die in het bestand staan vermeld. Het gaat dan om personen die eind 19^e begin 20^e eeuw hebben geleefd. Het gaat hier om:

- Charles Hennen; 1861-1953, musicus
- Charles de Hesselle, 1855-1935, burgemeester
- Peter Jozef Savelberg; 1827-1907, de bekende monseigneur en stichter van de congregatie
- Peter Schunck, 1873-1960, ondernemer, via zijn echtgenote Christine Cloot.

Daarnaast leek het mij ook interessant om van enkele leden van de vereniging de verwantschap vast te stellen. Hiervoor geldt dan dat ik de aansluiting van het bewuste lid op de personen in het bestand kan maken. Dat lukt voor de volgende leden:

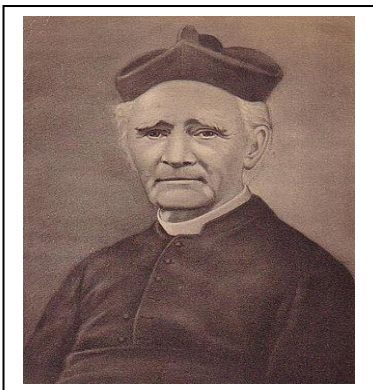
- Afstammelingen van Christine Cloot en Peter Schunck.
- Paul Vijgen, lid van de vereniging en lid van oude Heerlense familie.
- Leo Franck, auteur artikel.

geneagrammen

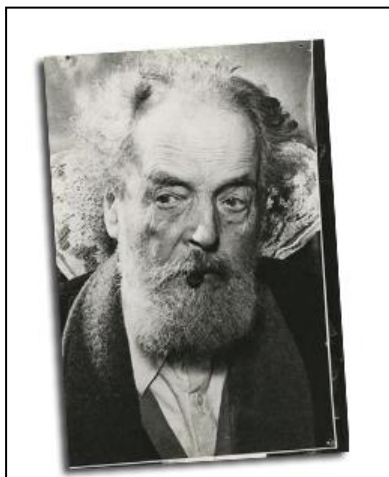
Peter Jozef Savelberg beter bekend als monseigneur Savelberg, is de stichter van de congregatie van de “Kleine zusters van de Heilige Joseph”. In de Gasthuisstraat is nog het oude klooster en dat is nu als museum ingericht. Zijn afstamming verloopt via Schils, Merkelbach en dan naar Savelberg.

Charles Hennen is bekend als musicus en oprichter van de muziekschool in Heerlen. Zijn naam leeft nog voort in het Charles Hennen Concours, maar dat is inmiddels opgegaan in het Orlando Concours. De winnaar ontvangt de “Prix Charles Hennen”. Zijn afstamming gaat via Schils naar Eijmael en dan 3 generaties Hennen.

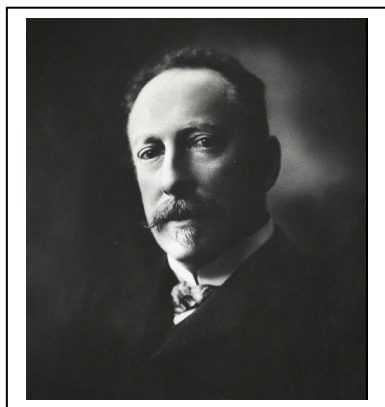
Charles de Hesselle was van beroep apotheker, maar was daarnaast ook burgemeester van Heerlen. Naar hem is het De Hesselleplein genoemd. Zijn afstamming gaat over twee generaties Vijgen al direct naar de Hesselle.



Peter Jozef Savelberg

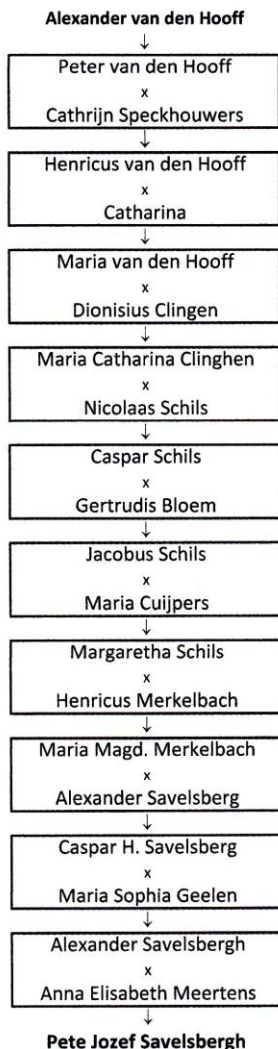


Charles Hennen

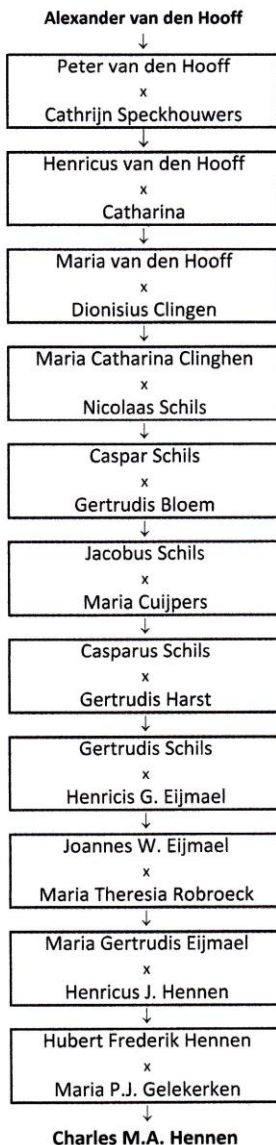


Charles de Hesselle

Peter Jozef Savelsbergh



Charles Hennen



Charles de Hesselle



U ziet dat Peter Schunck twee keer staat vermeld en dat verdient een verklaring. Peter Schunck van de Firma Schunck en bouwer van het Glaspaleis stamt zelf niet van een oud Heerlense familie af. Wel is zijn echtgenote, Christine Clood uit een oud Heerlense familie. Ik heb deze personen dubbel opgenomen omdat ook een



echtpaar Peter Schunck, Christine Clood

aantal leden rechtstreeks van het echtpaar Schunck-Clood afstammen.

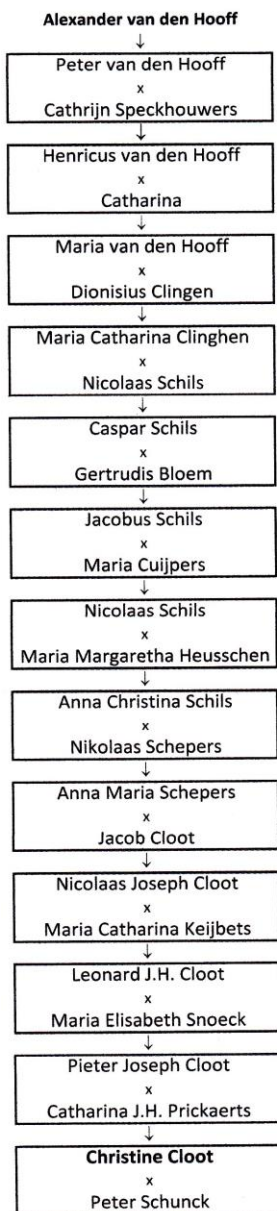
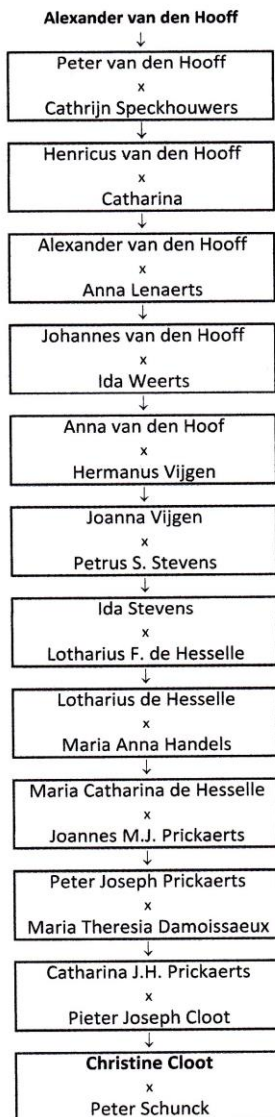
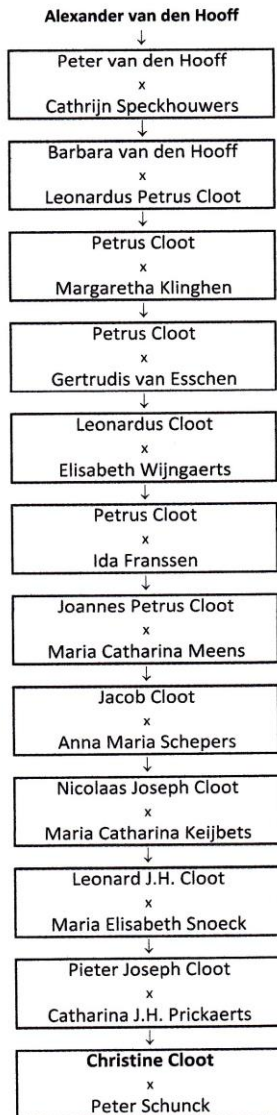
Dat de familie Clood een echt oude Heerlense familie is kunnen we op een aantal manieren in haar geneagram zien. Via drie wegen komen we bij Alexander van den Hooff. Een daarvan loopt rechtstreeks via de familie Clood. Het is eigenlijk logisch, want hoe langer een familie in een bepaalde plaats

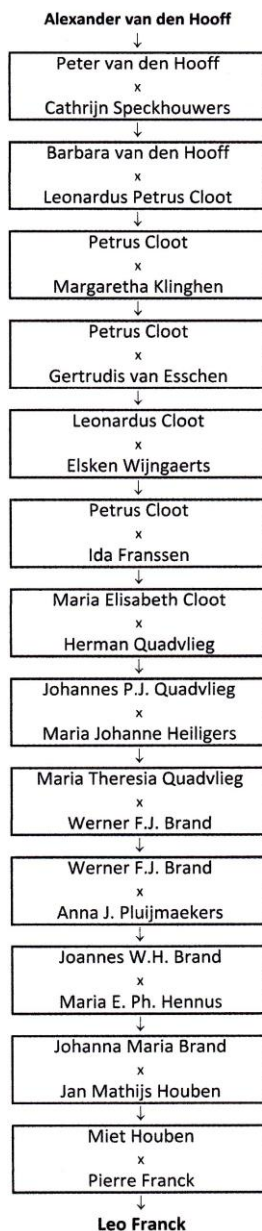
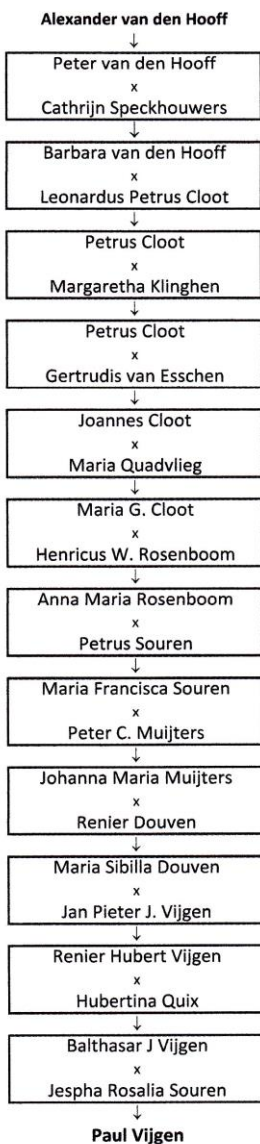
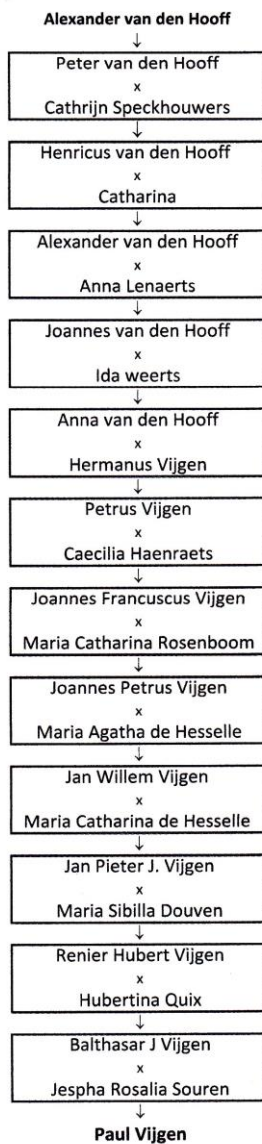
woont, hoe meer onderling met plaatsgenoten wordt gehuwd.

Paul Vijgen is ook lid van een oude Heerlense familie. De stamboom van de familie Vijgen gaat terug tot Peter Vijgen den alde. Deze is geboren in 1526 en was schepen van Heerlen. Voor Paul Vijgen geldt ook dat de verwantschap op twee manieren kan worden vastgesteld. Hierbij zijn de twee generaties van zijn ouders (Baltasar Joseph Vijgen x Josepha Rosalia Quix) en grootouders (Renier Hubert Vijgen x Hubertina Quix) hetzelfde. De lijn loopt via Douven, Muijters, Rosenboom naar Clood. De andere lijn loopt via Vijgen naar Clood.

Tot slot Leo Franck, de auteur van dit artikel. Van vaders kant stam ik niet uit een oude Heerlense of zelfs Limburgse familie. Van moederskant daarentegen wel. De relatie loopt via Houben naar 3 generaties Brand en 1 generatie Quadvlieg naar een aantal generaties Clood.

Vergelijk ik de geneagrammen van Paul Vijgen met die van mij dan hebben we een bloedverwantschap vanaf de generatie Petrus Clood x Gertrudis van Esschen. Daarvoor zijn de vier generaties gelijk. Datzelfde geldt ook voor Christine Clood. Vanaf begin 17^e eeuw zijn wij drie dan bloedverwant.

Christine Cloot**Christine Cloot****Christine Cloot**

Leo Franck**Paul Vijgen****Paul Vijgen**

Mogelijke verwantschap

Het is dus slechts mogelijk om van een beperkt aantal leden de verwantschap vast te stellen. Daarbij komt dat ik niet de stamboom van alle leden ken. Er speelt ook mee dat niet alle leden tot een oude Heerlense familie behoren.

Mocht u echter op de hoogte zijn van uw voorouders dan kan ik wel aangeven welke families veelvuldig voorkomen in het bestand. Nogmaals het bestand is niet volledig maar dit geeft een indicatie en dus een kans dat u verwant bent met Alexander van den Hooff.

De families die met meer dan 50 personen in het bestand zijn opgenomen zijn:

Bisschops	Ritzen
Bloem	Roebroeck
Cloot	Rosenboom
Cuijpers	Ross
Dautzenberg	Savelsberg(h)
Eijmael	Schepers
De Hesselle	Schils
Huntjes	Senden
Janssen	Souren
Jongen	Spierts(z)
Kerkckhoffs	Starmans
Meens	Trijbels
Merkelbach	Vijgen
Moonen	Vorage(n)
Van Oppen	van wesch
Penners	Wetzels
Quadvlieg	Weustenraed

Met dit artikel heb ik een eerste aanzet over de verwantschap tussen Heerlenaren gedaan. Het is een verkenning en kan nog verder worden uitgediept. Ben ik hier van één persoon, Alexander van den Hooff, uitgegaan, die toch wel in een verleden (15^e eeuw) leefde, moet het mogelijk zijn om de verwantschap in eerdere generaties vast te stellen. Misschien ook wel van nog andere leden van de vereniging.

Heerlen, november 2016
Leo Franck

Uit de antieke doos

Uit de antieke doos komen meestal voorwerpen tevoorschijn die in het verleden een functie hadden en die op de dag van vandaag alleen herkend worden door de oudere generatie.

Aangezien de meesten van de onze leden tot de oudere generatie behoren leek het mij leuk om het voorwerp op bijgaande foto aan u te tonen met natuurlijk de vraag wat is dit.



Nu kan ik u in spanning laten tot de volgende uitgave van dit blad, maar dan zal de vraag al lang uit uw geheugen zijn verdwenen.

Een aanwijzing zou kunnen zijn dat ik het voorwerp aantrof bij Electro waterval in Heerlen. In een vitrinekast bewaart men allerlei antieke voorwerpen zoals schakelaars, stoppenkasten en ook dit voorwerp. Het heeft dus met elektriciteit te maken.

Als tweede aanwijzing kan ik nog verwijzen naar transport. Dat heet hoe wordt of eigenlijk liever gezegd, werd stroom getransporteerd. We weten dat elektriciteit via draden wordt doorgegeven. Tegenwoordig is het transport van de elektriciteitscentrale naar de afnemer nog maar voor een deel boven de grond. We kennen de hoogspanningsmasten maar die voeren de stroom tot het verdeelstation aan. Vanaf het verdeelstation tot aan de eindgebruiker zoals u, gaat de stroom door onderaardse kabels. In het verleden was dat anders. In de stad ging de stroom door draden die aan houten palen waren bevestigd.

Om de spanning er nog even in te houden moet u voor de oplossing naar de laatste pagina nummer 20 gaan.

Mathieu Kessels

In de vorige editie werd het boekje “D’r Koepe va Hehle” besproken naar aanleiding van een lezing van de heer Huub Haenen in mei van dat jaar. Wat in dat artikel niet ter sprake is gekomen is het leven van Mathieu Kessels. De figuur Mathieu Kessels is niet alleen bekend als schrijver maar nog meer als fabrikant. Dit stuk van zijn leven heeft zich niet in Heerlen afgespeeld maar in Tilburg.

Mathieu Kessels is onder andere musicus en krijgt muziekles van Frederik Hennen, een broer van de eerder vermelde Charles. Hij is componist maar ook dirigent van verschillende harmonie- en fanfareorkesten in Zuid Limburg. Dit is de aanzet tot het oprichten van een muziekuitleverij en handel in muziekinstrumenten. In 1886 verplaatst hij zijn activiteiten naar Tilburg. De handel in muziekinstrumenten hield in het begin ook reparatie van de instrumenten in. De reparatie groeide later uit tot een instrumentenfabriek. Welke hoge vlucht zijn zakelijke activiteiten namen blijkt uit de bijgaande afbeelding van de fabriek die in 1890 in Tilburg werd gebouwd.



De instrumenten uit deze fabriek werden over de hele wereld verkocht, dat dankzij zijn vele reizen en zijn uitgebreide netwerk is bereikt.

Buiten zakenman was hij een begenadigd componist en heeft hij verschillende werken voor fanfare- en harmonieorkest geschreven en ook operettes met een Limburgs onderwerp zoals “Meikoning van Geleen” en “De Bokkerijders”.

Zijn schrijverstalent wat het woord betreft uitte zich niet alleen in de boekjes zoals “D'r Koeph va Hehle” en “Kermis, een Limburgse schets” maar hij was ook uitgever van het muziektijdschrift “De Muziekbode”, later “De Nieuwe Muziekbode”.

Zijn leven (1858-1932) heeft zowel zakelijk als privé naast hoogtepunten ook dieptepunten gekend. Bekend is de moord op zijn dochtertje Marietje Kessels in 1900, waarvan pas recent de dader bekend is geworden. Zakelijk ging het ook niet altijd voor de wind. In 1907 neemt een grote Engelse opdrachtgever een grote order van 900 piano's niet af. Hij blijft met een schuld van 100.000 gulden zitten en de bank grijpt in. De fabricage van instrumenten werd in een nieuwe onderneming voorgezet. Hieruit volgt een reeks zakelijke conflicten. Daarop neemt hij het heft weer in eigen handen en bouwt naast zijn voormalige fabriek een nieuwe fabriek. Zijn zonen nemen dat bedrijf over, maar de Tweede Wereldoorlog is het bedrijf uiteindelijk fataal geworden en in 1955 zijn de fabrieksgebouwen gesloopt.

Aangezien een groot deel van zijn leven zich buiten Heerlen heeft afgespeeld zullen velen van u niet bekend zijn met de oud Heerlenaar Mathieu Kessels. Inmiddels is ook al een straat naar hem vernoemd op de Molenberg de “Mathieu Kesselserf”. Wilt u graag meer weten over deze persoon dan is er genoeg op internet te vinden.

Heerlen, november 2016
Leo Franck



Mathieu Kessels

Vervolg artikel “Uit de antieke doos”

Naar alle waarschijnlijkheid heeft u nu wel in de gaten waarop het voorwerp op de foto betrekking heeft. Juist het zijn twee klimijzers om het mogelijk te maken dat een medewerker van het elektriciteitsbedrijf via de houten paal naar de stroomdraden kan klimmen. De voeten werden op de steun bevestigd en door de pinnen in het hout van de paal te drijven is het mogelijk om naar boven te klimmen. De onderstaande afbeelding vind ik op internet.

Leo Franck



Colofon

Hart van Heerlen is een uitgave van de heemkundevereniging Heerle- Stad en verschijnt twee keer per jaar.

Ingezonden artikelen:
zijn van Leo Franck en Jan Halmans .

Foto's:
Heemkundevereniging Heerlen Stad en Rijckheyt

Mocht u naar aanleiding van dit tijdschrift lid willen worden van de heemkundevereniging Heerlen-Stad dan kunt u zich aanmelden door:

- Een mail te sturen naar info@heemkundeverenigingheerlenstad.nl
- Of een kort briefje naar het secretariaat.

Bij uw aanmelding zouden wij graag uw adresgegevens, eventueel mailadres of telefoonnummer ontvangen.

De contributie van de vereniging bedraagt € 15, - per jaar.

Secretariaat:
Willemstraat 66, 6412 AT Heerlen

Bank:
NL83 INGB 0004 9228 28 t.n.v. Heemkundevereniging Heerlen Stad.

Nadere informatie over de vereniging kunt u vinden op onze
Website: www.heemkundeverenigingheerlenstad.nl
Facebook: heemkunde heerlen stad

ISSN 1877-6957